

Yolun Başındakiler • Cemil Kavukçu

Köprü Kitaplar • Roman • 156 sayfa • Önerilen sınıflar: 6, 7, 8, Lise

ZAMAN ve MEKÂN • DUYGULAR • İLETİŞİM

okul yaşamı • arkadaşlık • ilk aşk • değişim • yoksulluk • korku • yasaklar • baskı görmek • aile • idealler

Öykücülüğümüzün ödülleriyle taçlanan büyük adı **Cemil Kavukçu**, bu ilk gençlik romanında bir ortaokul öğrencisinin gözünden yasakçı ve ezberci eğitim sisteminde var olma mücadelesi veren gençleri anlatıyor. Derslerin karatahta önünde anlatıldığı bir dönemde, eğitimcilerin disiplin sağlamak için kullandığı sert yöntemlerin gençler üzerinde bıraktığı olumsuz etkileri işleyen Kavukçu, çok katmanlı bir kurgu sunuyor. Roman, ergenliğin utangaç ilk aşkları, çalışan çocuklar gerçeği ve dayanışma gibi evrensel temalarıyla derinleşiyor. Farklı okuma denemeleri sunarak gençleri edebiyatla buluşturmayı amaçlayan, editörlüğünü **Semih Gümüş**'ün üstlendiği ve **Müren Beykan**'ın yayına hazırladığı, 2010 Memet Fuat Yayıncılık Ödülü ile taçlanan **Köprü Kitaplar** koleksiyonunun 15. kitabı, her yaşta okuyucu için bir başyapıt.

İlkokulu bitirmenin heyecanı hepsini sarmıştı. Artık siyah önlük yoktu, haylazlık yüzünden zil çalana kadar kapı arkasında tek ayak üstünde beklemek yoktu. İsmet, ortaokula başlayacağı için gururlu ama kaygılıydı. Yeni okulunda, öğretmenler tek bir bakışla herkesi tir tir titretirken, bu yıldırımlara pabuç bırakmayan bir grup öğrenciyle tanıştı: İbretlikler. Bir yandan da Hatice'ye beslediği duygularla ne yapacağını bilemeyen İsmet, İbretlikler'e özenir gibiydi...

TARTIŞMA KONULARI...

1. O yıllarda hikâyenin geçtiği yerlerde ilkokulu bitirenleri nasıl bir gelecek bekliyor? Yaz aylarında İsmet ne yapıyor; arkadaşlarıyla bir araya gelebiliyor mu?
2. İsmet'in babasının kendi eğitim yaşamıyla ilgili hikâyesi ne? İsmet'in annesi ile anneannesinin okul konusunda aynı tepkiyi göstermesi, ama sonucu değiştirmemesi nasıl açıklanabilir? İsmet'in annesinin karakteri için neler söylenebilir?
3. İsmet'in orta okula kaydını yapan yönetici öğretmenin disiplin anlayışını ve öğrencilere yaklaşımını nasıl yorumlamak gerek? Sizce konulan yasaklar çocukların gelişimine nasıl katkı yapar?
4. İsmet'in mahalle arkadaşı İsmail, berberde karşılaştıklarında nasıl bir psikolojiyle İsmet'i tanımazlıktan geliyor?
5. Ortaokulun ilk gününde öğrencilere genel olarak korku mu, sevinç mi, üzüntü mü, neşe mi hakimdi? Neden? Sizin en çok dikkatinizi çeken disiplin kuralı hangisi?
6. İsmet'in okulundaki öğretmen profilini ve ders yapma biçimini günümüzdeki eğitimcilerle ve yöntemlerle karşılaştırın.
7. Romanın başında Hatice karakteri için neler söylenmiş? İsmet'in arkadaşlarının ve ablasının gözünde Hatice nasıl biri? İsmet, Hatice'ye karşı neler hissediyor, onun için neler düşünüyor?
8. Hatice'nin annesi, babası ve ağabeyinin en dikkat çekici özellikleri neler; aralarında nasıl bir ilişki var? Hatice'nin sert ve erkeksi karakteri, ailesindeki huzursuzluğa tepkisel gelişmiş olabilir mi?
9. Çantasında sigara yakalanan İsmet neden kendini ifade edemiyor; neden suçsuzluğunu savunamıyor? Alibo onu neden korumaya karar veriyor? Çok tanınan bir "İbretlik"le işbirliği yapması İsmet'in idealleri için bir tehlike değil mi?
10. Sigara paketi İsmet'in çantasına nasıl ve neden girmiş? Ahmet, Ekrem'in bu işteki rolüne ne tepki veriyor?
11. Okul yaşamı biten Hatice'ye ne oldu; hayatında neler değişti?

12. Yeni dönemde gelen tarih öğretmeni Ethem Bey, öncekinden farklı neler yapıyor; öğrencilere nasıl yaklaşıyor? Öğrenciler yeni öğretmene ve farklı tarzına ne tepki gösteriyor?
13. İsmet'in ilk aşkı Hatice sizce neden ortadan kayboldu? İsmet'in bir gün buluşacakları öngörüsü için ne düşünüyorsunuz?
14. Okuldaki çoğu öğretmenin ortak kişilik özellikleri ve öğrencilere yaklaşımı nasıl açıklanabilir? Bu okul yoksul bir semtte değil de varlıklı ailelerin çocuklarının gittiği bir semtte olsaydı, sizce öğretmen profili aynı olur muydu; neden?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Yazma:** Herkes, kendi ortaokula başlama sürecini ve ortaokuldaki ilk günlerini anlatan kısa bir kompozisyon yazsın. Kompozisyonlar sınıfta oluşturulacak öğrenci jürisince değerlendirilsin ve en beğenilen yazılar sınıfta okunsun, yazarları ayakta alkışlansın.
- **Tartışma:** Diğer öğrencilerin görmediklerini söylemesine rağmen, fizik dersinde bir elin kapıdaki kapaktan içeriye kuş bıraktığını söyleyen İsmet'in davranışı doğru mu, yoksa müzevirlik mi? Kendi okul yaşamından benzer örnekler vererek konuyu arkadaşlık, değerler ve doğruluk temelinde sınıfta tartışın.
- **Canlandırma:** Romanda, Hatice, İsmet ve Yaşar ve Zeynep'in en iyi anlatıldığını düşündüğünüz bölümleri seçin ve gönüllü öğrencilerle bu bölümleri canlandırın. Bu karakterlerin temel kişilik özelliklerini beden dili, ses tonu ve konuşma biçimi ile yansıtmaya çalışın.
- **Röportaj:** Bütün sınıf gruplara ayrılsın. Her grup, romanda anlatılan okuldaki "ibretlik" uygulaması üzerine kendi öğretmenleriyle özel röportajlar yapsın. Onlara bu uygulamanın doğruluğuna-yanlışlığına, yararına-zararına ilişkin soruların yanı sıra, "İbretlik" olan öğrencinin davranışlarında olumluya doğru değişim olur mu; kendini nasıl hisseder; bu cezanın insani açıdan değeri nedir gibi sorular da sorulsun. Gruplardan seçilecek kalemli güçlü 5 öğrenci, tüm röportajları olumlu-olumsuz yaklaşımlar olarak derleyip bir haber hazırlasın. İmeceyle hazırlanan haber önce sınıfta okunsun, sonra okul koridorunda oluşturulacak "Sınıf Gazetesi" panosunda sergilensin; başka öğrencilerin de okuması ve düşünmesi sağlansın.
- **Gösteri:** Öğrenciler üçer kişilik gruplara ayrılsın. Her grup, İsmet'in okulundaki müdürün yaptığı gibi ya eğitim yılı başında öğrencilere hitaben bir açılış konuşması ya da yarıyıl tatiline çıkış konuşması hazırlasın. Grupların sözcüleri, müdür rolünde sınıfa en çok 2-3 dakikalık bu konuşmayı seslendirsın. Bakalım hangi grupların konuşmaları, öğrencileri daha çok etkileyecek, daha çok alkış alacak?
- **Pantomim:** Gönüllü öğrenciler, okuldaki öğretmenlerden istedikleri birini seçerek o öğretmeni, söz ve ses kullanmadan yalnızca hareketlerle, pantomim şeklinde anlatsın. Diğerleri hangi karakter olduğunu bulmaya çalışsın. Bakalım kimler dramada başarılı olacak?
- **Münazara:** Öğrenciler iki gruba ayrılsın. Bir grup, "Yasaklar toplum hayatında disiplini sağlar; zorunludur," görüşünü, diğer grupsa, "Yasaklar özgürce gelişmeyi engeller, baskı aracıdır," görüşünü örneklerle savunsun. Yasaklar konusundaki bu iki farklı görüş derinlemesine irdelensin. Her iki grubun savunusu sınıfta değerlendirilsin.
- **Resimleme:** Herkes, romanın başında dut ağacı altında dümbelek çalıp eğlenen Hatice ve arkadaşlarının resmini yapsın. Yazarın çok net biçimde betimlediği sahneyi görselleştirsın. Resimler sınıfta ya da koridorda oluşturulacak "Yolun Başındakiler" köşesinde sergilensin.
- **Film:** İnternetteki yasal kanallarda bulunabilen ve okul yaşamını konu alan "Sevgili Öğretmenim" (*To Sir, With Love*, 1967), "Koro" (*Les Choristes*, 2004), "Ölü Ozanlar Derneği" (*Dead Poets Society*, 1989), "Can Dostum" (*Good Will Hunting*, 1997) gibi filmlerden bölümler izleyin ve farklı okul sistemlerini ve öğretmen profillerini tartışın.